

A Kozma Flóra Év mérlege

A Bartók Béla Unitárius Egyházközség nőegylete nagy fába vágta a fejszét, amikor úgy döntött, hogy utána jár, ki is volt valójában Perczelné Kozma Flóra?. Ennek apropóját az szolgáltatta, hogy rejtélyes névadójuk halálának 90. évfordulója 2015. december 31-ére esett, tehát egy egész év (pontosabban 11 hónap) állt rendelkezésükre az önként vállalt kutatómunka elvégzéséhez, és mert éppen akadt valaki közöttük, aki ehhez elég szabadidővel, szellemi kapacitással és elszántsággal bírt. Meg aztán kedve is volt közösségekben, közösségi célokért dolgozni.

Izgalmas feladat, mely azonban azzal a kockázattal járt, hogy esetleg nem éri meg a fáradságot, mert nem találunk majd kapcsolódási pontokat több mint 100 évvel ezelőtt élt nőtársunkkal vagy túl sok akadályba ütközik a rá vonatkozó információk felkutatása.

Végül is jól sült el a szellemi kaland, mivel egyrészt írásai alapján olyan embert fedeztünk fel, aki egy sor, ma is aktuális kérdésben segített nekünk eligazodni, másrészt új forrásanyagokhoz jutva, gazdagíthattuk életrajzi, családtörténeti, közszerplői háttérét. Írásban rögzített gondolatainak, életfilozófiájának a megismerését tematikus válogatás előzte meg. Olyan témákat kívántunk megbeszélni havi önképzőköri összejöveteleink során, melyek a leginkább foglalkoztatják kortársainkat. Aktuális kérdéseket tettünk fel a szerzőnek, és saját tapasztalatainkkal kiegészítve, megpróbáltunk hasznosítható választ kapni tőle.

Februárban megterveztük az évet: a legérdekesebb PKF (családias rövidítés) írások kiválogatása, élvezhetővé tétele és előkészítése felolvasásra, kirándulás szülőhelyére Baracskára, előadás tartása a Párbeszéd Házában, kiadvány összeállítása életeseményeiből és válogatott írásaiból.

Márciusban kezdődött az érdemi munka a gyermeknevelés elveinek és gyakorlatának vizsgálatával. Ekkor mutattam be a csoportnak azt a családi képet Flóráról, férjéről és négy lányukról a baracskai ház kertjében, amit egyéb értékes kéziratos dokumentumok társaságában fedeztem fel a budapesti Unitárius Könyvtár és Levéltár egyik dobozában. Ugyancsak ekkoriban vettük fel a kapcsolatot dr. Antal Ida baracskai nyugdíjossal és amatőr helytörténésszel, aki még személyesen ismerte a legkisebb Perczel lányt, Olgát. Tudatosult bennünk, hogy a gyermeknevelés legfőbb célja az emberi, természeti környezethez való ideális hozzáállás (jellem) kialakítása.

Áprilisban a szociális munkáról beszélgettünk, mint a társadalmi béke megteremtésének jézusi útjáról. Manapság Ferenc pápa ennek a nézetnek a legismertebb szószólója. Tudatára ébredtünk, hogy a tettekben megnyilvánuló testvériség és szolidaritás alapvető keresztény és emberi értékek, amelyeket módszeresen rombol a jelenlegi, féktelen versenyre, fogyasztásra és eldobásra buzdító, gazdasági-ideológiai rendszer. Néhányan előőrs gyanánt ellátogattunk Baracskára, hogy Ida asszony szakszerű kalauzolásával felmérjük, mi maradt meg Flóránk hagyatékából, és hogyan tudnánk ápolni az emlékét. A Perczel kriptát sajnos olyan rossz állapotban találtuk, hogy rá kellett jönnünk, felújításához irdatlan összegekre lenne szükség, amit a mi szerény egyházközségünk egyedül nem tud felvállalni. Azon is meglepődtünk, hogy a szép de ingatag fekete gránit obeliszken hiába kerestük Kozma Flóra nevét.

Megfogadtuk, hogy nagyobb létszámban visszajövünk ide, és a magunk egyszerű, szerény módján, fejet hajtunk példamutató elődünk hamvai előtt, és megjelöljük a sírját.

Májusban az erkölcs volt a témánk jelzőkkel és jelzők nélkül. Feltettük magunknak a kérdést, hogy az ember lehet-e maradéktalanul jó, és hogy mire neveljük gyermekeinket: a Jóra-e vagy a rossz értelemben vett életre. Az Evangéliumból megtudtuk, hogy létezik megbocsáthatatlan bűn, ez pedig a Lélek káromlása.

Júniusban a feminizmusról vitáztunk, és megállapítottuk, hogy az igazán szabad nőiség nem áll szemben az igazán szabad férfiséggel. Célunk a kiegyensúlyozott emberi társadalom közös építése, ahol csak győztesek vannak. Bemutattam a Flóra-füzetek első számát „Nyitottság” alcímmel. Ezt a kiadványunkat az éppen megalakuló MUNOSZ konferenciára időzítettük, hogy szövetséges nőtársainkat is megszólíthassuk a tartalmával. Ugyanezen hónap 22-én, Flóra születési és esküvői évfordulóján, előadást tartottam a jezsuiták által működtetett Párbeszéd Házában „Perczelné Kozma Flóra és a Lélek-Egyház” címmel. Ehhez a lehetőséghez, hogy szélesebb körben is népszerűsíthessük Apostolasszonyunkat, úgy jutottunk hozzá, hogy előzőleg partneri kapcsolatot építettünk ki a Magyarországi Teológusnők Ökumenikus Egyesületével. Előadásom a „Prófétaság itt és most” sorozat keretében hangzott el. Konklúziója a következő volt:

„*„A profétaság nem más, mint Isten akaratának érvényesítéséért elkötelezett életvállalás.”* – fogalmazza meg Unitárius Erkölcsstanában dr. Rezi Elek hittudós. Ebben az értelemben, Perczelné Kozma Flóra igazi profétának tekinthető. Egész életében ezt a keskeny, küzdelmes de egyedül üdvözítő evangéliumi utat követte. Példamutatóan teljesített, megmutatva mindnyájunknak, nőknek és férfiaknak egyaránt, hogy a belülről és felülről vezérelt emberi minta, Hamvas Béla értelmezésének megfelelően, a lehető legnormálisabb, leghétköznapibb és legtermészetesebb, egyben leginkább Istennek tetsző választás az erkölcsi nemesedés útját követők számára.”

A júliusi összejövetelünk különösen emlékezetesre sikeredett, mivel nagy örömünkre részt vett rajta a Székely Kinga Réka által vezetett erdélyi zarándokcsoport, mintegy harminc fővel. Így együtt, több szem többet lát alapon, tárgyalhattuk meg „tabuk nélkül”, hogy mit tehetnek a nők egyházukért, és mit tehet az egyház nőtagjaiért. Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a közösségépítés alulról és felülről párhuzamosan végezve érheti el igazán a célját.

Augusztusban egy kicsit lazítottunk, de nem annyira, hogy ne vegyünk górcső alá egy könnyed, nyári témát, a divatot, mely szorosán kötődik a komolyabban veendő stílus és ízlés fejlesztéséhez. Közben még tánca is perdültünk Damjanovich Márti irányításával.

Szeptemberben ismét fajsúlyosabb témához nyúltunk. Az egyetemes béke eszméjét, mint utópiát és mint reális lehetőséget, helyeztük vizsgálódásaink középpontjába. Flóra meggyőzően érvelt amellet, hogy a nők legfontosabb dolga a világban nem a harmadrangú házimunka, kézimunka, sem a másodrangú ápolás, jótékonykodás, hanem az elsőrangú, ami a bajok gyökerének a gyógyítását jelenti. Ekkor került sor egy újabb előadás megtartására,

ezúttal az Ars Sacra programsorozat keretében „Ki volt Perczelné Kozma Flóra, Apostol, és mit üzen a mai időszerűeknek?” címmel.

Októbert a párkapcsolatok, magányosság témájának szenteltük. Kit, hol, mikor és hogyan, milyen távra, milyen célra válasszunk magunknak társul, és lehet-e egyszerre. párhuzamosan több társal is együtt élni? Egyik fiatal résztvevőnk tanulságos kiselőadást tartott korunk kényszerbetegségeiről, amit divatos angol szóval „szingliségnek” neveznek. A hónap közepén nagyobb csoporttal visszatértünk Baracskára, és ott Léta Sándor lelkészünk áhítatával, névadónk egyik írásának felolvasásával (A temető filozófiája), személyiségének elemző bemutatásával, videó vetítéssel, a lánya által írt halotti vers felolvasásával és közös ebéddel egybekötött Kozma Flóra Emléknapot tartottunk.

Novemberi összejövetelünk résztvevői a szerelem, szeretet és miszticizmus témáját igyekeztek körüljárni. Az Isten- és emberszeretet különböző megnyilvánulásait vettük sorra, és megfogalmazzuk Flóra sajátos miszticizmusának a lényegét: belülről megélt hit, egységes világszemlélet az e világ és a túlvilág között, folyamatos megújulás ígérete és reménysége, rendíthetetlen hit a lélek halhatatlanságában.

Utolsó, decemberi találkozásunk során végigpergettük az emlékv eseményeit, felidéztek személyes élményeinket. Az adventi időszak szelleméhez igazodva elmékedtünk az ima, imádkozás fontosságáról, és a női imakönyvek hasznáról. Kiadásra előkészítettük a Flóra-füzetek második számát „Boldogság” alcímmel. Itt olvashatják majd az érdeklődők Perczelné Kozma Flóra tematikusan válogatott írásait és önképzőkori összejöveteleink tartalmának valamint következtetéseknek rövid összefoglalását. Ez a kiadvány segédanyagként is felhasználható a miénkhez hasonló alapszintű közösségi gondolatébresztés, tudatosítás és lelki gondozás céljából.

Számomra Flóra, akit ennek az évnek a során anyai barátnőmmé fogadtam, az igazi, mély unitarizmus eszmeiségének, szellemiségének és lelkiségének egyik ritka, autentikus képviselője. Iránta érzett tisztelem és szeretetem jeléül az alábbi akrosztikont alkottam nevére, mely szerepelni fog, hiányzó sírfeliratát pótlandó, a rövidesen megjelenő Flóra-füzetek 2 hátoldalán.

**Felekezetednek büszkesége,
Lelkeknek jólelkű őrizője!
Ódát érdemelnének tetteid,
Reményt virágzanak a szavaid,
Asszonyok boldog Nagyasszonya!**

Chehadé-Boér Judit